

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

УДК [330.341 : 504.06] : 351 : 338.26

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Білокурський Р.Р.

Предмет, мета роботи. Мета роботи полягає в здійсненні наукового обґрунтування значення стратегічного планування еколого-економічного розвитку країни та виділення прикладних аспектів його здійснення в Україні.

Метод або методологія проведення роботи. Методичною основою проведеного дослідження є фундаментальні принципи системного підходу, методи наукової абстракції, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, діалектичний метод пізнання економічних явищ, відповідні положення економічного планування та державного регулювання еколого-економічного розвитку країни.

Результати роботи. Визначено місце планування в процесі державного регулювання еколого-економічного розвитку. Вказано на особливості стратегічного планування в сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни. Відображено схему поетапного забезпечення еколого-економічного розвитку країни в контексті стратегічного планування та розроблення відповідної стратегії. Обґрунтовано вплив стратегічного планування на механізми державного регулювання еколого-економічного розвитку з позиції їхньої значимості. Визначено, що основоположними мають бути стратегічні цілі сталого розвитку країни.

Висновки. Планування в системі державного регулювання еколого-економічного розвитку країни є дуже важливим процесом. Від його ефективності в значній мірі залежить ефективність управлінських впливів узагалі. Стратегічне планування в сфері регулювання еколого-економічного розвитку країни має більшою мірою опиратись на рівень розвитку економіки, природно-ресурсний потенціал та ефективність використання ресурсів навколишнього природного середовища.

Ключові слова: стратегічне планування, еколого-економічний розвиток, стратегія, державне регулювання еколого-економічного розвитку.

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Белокурский Р.Р.

Предмет, цель работы. Цель работы состоит в осуществлении научного обоснования значения стратегического планирования эколого-экономического развития страны и выделения прикладных аспектов его осуществления в Украине.

Метод или методология проведения работы. Методической основой проведенного исследования являются фундаментальные принципы системного подхода, методы научной абстракции, анализа и синтеза, индукции и дедукции, диалектический метод познания экономических

явлений, соответствующие положения экономического планирования и государственного регулирования эколого-экономического развития страны.

Результаты работы. Определено место планирования в процессе государственного регулирования эколого-экономического развития. Указано на особенности стратегического планирования в сфере государственного регулирования эколого-экономического развития страны. Отражено схему поэтапного обеспечения эколого-экономического развития страны в контексте стратегического планирования и разработки соответствующей стратегии. Обосновано влияние стратегического планирования на механизмы государственного регулирования эколого-экономического развития с позиции их значимости. Определено, что основополагающими должны быть стратегические цели устойчивого развития страны

Выводы. Планирование в системе государственного регулирования эколого-экономического развития страны является очень важным процессом. От его эффективности в значительной степени зависит эффективность управленческих воздействий. Стратегическое планирование в сфере регулирования эколого-экономического развития страны должно в большей степени опираться на уровень развития экономики, природно-ресурсный потенциал и эффективность использования ресурсов окружающей среды.

Ключевые слова: стратегическое планирование, эколого-экономическое развитие, стратегия, государственное регулирование эколого-экономического развития.

STRATEGIC PLANNING IN THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF ECOLOGICAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Biloskurskyy R.R.

Purpose. The purpose of scientific problem is to ground the importance of strategic planning of ecological and economic development and the allocation applied aspects of its implementation in Ukraine.

Methodology. Methodology work of this article is theoretical and methodological basis of the study and fundamental principles of the system approach, methods of scientific abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, dialectic method of knowledge of economic phenomena, the relevant provisions of the economic planning and state regulation of ecological and economic development

Results. The article introduced place of planning in the process of state regulation of ecological and economic development. Presented the features of strategic planning in the field of state regulation of ecological and economic development. In the article specified on the features of strategic planning in the field of state regulation of ecological and economic development. There was determined that the fundamental strategic objectives must be sustainable development.

Conclusions. Planning system of state regulation of ecological and economic development is a very important process. The effectiveness of planning determines the effectiveness of management actions in general. Strategic planning of environmental regulation and economic development must be based more on the economic development, natural resources and resource efficiency.

Keywords: strategic planning, ecological and economic development, strategy, state regulation mechanisms of ecological and economic development.

За своєю природою планування є інститутом, який передбачає встановлення правил, що визначають планову діяльність економічних суб'єктів різних рівнів, а також створення механізмів із забезпечення цих правил; як будь-який інститут, він розвивається, змінює свій зміст унаслідок змін, що відбулись у середовищі [1, с. 90]. У сфері еколого-економічного розвитку зростає значення стратегічного планування, яке б окреслювало пріоритети балансування екологічних та економічних інтересів на довгострокову перспективу. Актуальність даної публікації підтверджує необхідність обґрунтування пріоритету еколого-економічного розвитку України та конкретизації стратегічних цілей забезпечення цього процесу.

Інформаційну основу даного дослідження формують напрацювання українських та зарубіжних учених, що розкривали: загальні теоретичні питання планування, в тому числі стратегічного (О. Воскресенська, О. Савчук [6], В. Збарський [4], О. Кравченко [3], В. Осипов, І. Півоварчук, І. Парасюк [1], Н. Сментина [5]); специфіку стратегічного планування еколого-економічного розвитку країни (В. Гарбар [7], Ю. Колесник [8], О. Олєфіренко [2], М. Долішній, Г. Гуцуляк [10], В. Трегобчук [9]).

Метою статті є наукове обґрунтування значення стратегічного планування еколого-економічного розвитку країни та виділення прикладних аспектів його здійснення в Україні. *Цілі* статті наступні:

- визначити місце планування в процесі державного регулювання еколого-економічного розвитку;
- сформулювати сутність понять стратегічного планування, стратегії у загальному сенсі;
- виділити основні факторні групи стратегічного планування у сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни;
- обґрунтувати значення стратегічного планування в системі механізмів державного регулювання еколого-економічного розвитку з позиції значимості;
- окреслити стратегічні пріоритети еколого-економічного розвитку України.

Еколого-економічне планування слід розглядати як складову процесу державного регулювання еколого-економічного розвитку з уточненням на певний період та у визначених просторових координатах

цілей, завдань, відповідальних суб'єктів, очікуваних результатів і затребуваних ресурсів щодо узгодження екологічних та економічних інтересів і забезпечення на цій основі прогресивних змін (рис. 1).

Рисунок 1. Процес державного регулювання еколого-економічного розвитку та місце в ньому планування

* Джерело: побудовано автором за даними [2, с. 75]

Планування як управлінська функція може набувати різних видів: залежно від просторових масштабів охоплення – міжнародне, національне, регіональне, локальне, на рівні підприємств й організацій; залежно від часу – коротко-, середньо-, довгострокове; залежно від характеру – тактичне (поточне), операційне (ситуативне, антикризове), стратегічне; залежно від ресурсної орієнтації – фінансове, матеріально-технічне, кадрове; залежно від функціональності – маркетингове, виробниче, фінансове, організаційне, соціальне; залежно від мети – стабілізації, зростання, розвитку, скорочення, виходу; залежно від ринкових позицій – виживання, збереження, лідерства, новаторства. Така класифікація планування (планів) є прийнятною як для підприємств й організацій, так і для розробки та реалізації на вищих інституційних рівнях – територіальних громад, регіонів, держави.

На практиці планування, зазвичай, здійснюється за часовою ознакою. У поєднанні з характером вирізняється такий важливий вид, як стратегічне планування. Як відомо, *стратегія* є базовим поняттям у теорії стратегічного управління, оскільки саме вона є об'єднуючим механізмом цілей, можливостей (потенціалу) та умов (зовнішнього середовища); саме стратегія визначає засоби, за допомогою яких суб'єкт може перетворити свої стратегічні наміри в переваги, взаємодіючи з факторами зовнішнього впливу; без цього неможлива його ефективна адаптація до стратегічних змін в умовах невизначеності і мінливості середовища [3]. Слово «стратегія» походить від давньогрецьких слів «stratos» – «армія» та «agos» – «я керую»; відповідно, дане поняття первинно тлумачилося як мистецтво або наука ведення воєнних дій [4, с. 37]. На початку 60-х років XX століття дане поняття почали вживати у сфері управління і сучасне його трактування полягає в розумінні як довгострокового плану, що містить управлінські рішення щодо вибору цілей та напрямів діяльності і моделі дій стосовно розміщення, розподілу та координації ресурсів суб'єкта для забезпечення його розвитку [4, с. 40]. Тобто кінцевою метою реалізації стратегії є забезпечення розвитку в позитивному його сенсі.

Стратегічне планування у співставленні до поняття стратегії є одним з етапів її розробки та реалізації. На різних рівнях управління стратегічне планування розглядається як: дієвий спосіб реагування на виклики ринку в умовах динамічних змін середовища; елемент системи управління, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність об'єкта – підприємства чи організації, сфери суспільного життя, в тому числі економіки, певної території, з огляду на можливість виявлення найважливіших проблем та визначення напрямків перспективного розвитку, для яких є найсприятливіші умови та наявні ресурси [5, с. 67]. Стратегічне планування як функція управління полягає в прагненні завчасно врахувати при можливості всі

внутрішні та зовнішні фактори, що забезпечують сприятливі умови для нормального функціонування та розвитку об'єкта; воно передбачає розробку комплексних заходів, які визначають послідовність досягнення цілей з урахуванням можливостей найбільш ефективного використання ресурсів, що перебувають у розпорядженні об'єкта та можливих його складових (якщо це держава – регіонів, якщо це регіон – окремих поселень, якщо це економіка – окремих видів економічної діяльності і т. д.); тому стратегічне планування покликане забезпечити взаємне погодження між окремими структурними складовими об'єкта [6, с. 55].

Виходячи з наведених положень щодо сутності стратегічного планування, з'ясуємо його особливості в сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни:

- по-перше, стратегічне планування повинно носити прогностичний характер, точність якого визначити дуже складно, адже кількість чинників зовнішнього впливу є безліч і вони пов'язані як з сферою використання ресурсів навколишнього природного середовища, так і з мінливими економічними процесами (рис. 2);
- по-друге, стратегічне планування має створювати можливості оперативного реагування і залучення необхідних ресурсів в умовах непередбачуваних ситуацій – екологічних стихійних лих і катастроф;

Рисунок 2. Основні факторні групи стратегічного планування у сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни

* Джерело: авторська розробка

- по-третє, стратегічне планування має охоплювати різнострокові цілі з постійним їх переглядом та осучасненням з огляду на нові виклики глобального, національного, локального характеру;

- по-четверте, складність стратегічного планування полягає в необхідності при розробці різнострокових планів і програм урахування інтересів різних територій, сфер господарювання та розвитку людини; важливо, щоб цілі еколого-економічного розвитку, визначені у ході стратегічного планування, були основоположними для вироблення програмних цілей і завдань в інших сферах реалізації державної політики, однак не суперечили цілям сталого розвитку;

- по-п'яте, кінцевою метою стратегічного планування має бути забезпечення конкурентоспроможності національної економіки з позиції її ресурсоефективності; тобто з одного боку необхідно створити сприятливе економічне середовище підприємницької діяльності, реалізації інтелектуально-трудоного потенціалу населення, та, з іншого боку, постійно балансувати екологічні й економічні інтереси, контролювати рівень задоволення безмежних потреб сучасного суспільства.

Звертаємо увагу, що складність та особливість стратегічного планування у сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни пов'язана з необхідністю частого перегляду та осучаснення поставлених цілей. Це ускладнює забезпечення еколого-економічного розвитку, вимагаючи реалізації послідовної політики, макроекономічної та політичної стабільності. Відтак забезпечення еколого-економічного розвитку у зв'язку з цим є прерогативою розвинених і благополучних суспільств, а для України з частими реформами та суб'єктивними впливами даний процес поки є дуже утрудненим. Тим не менше, стратегічне планування відносно забезпечення еколого-економічного розвитку вимагає зусиль, для початку хоча б вибіркових, зі спробою досягнення поставлених першочергових цілей.

На рис. 3 відобразимо схему поетапного забезпечення еколого-економічного розвитку країни в контексті стратегічного планування та розроблення відповідної стратегії. Бачимо, що будь-яка стратегія втрачає свою актуальність з плином часу, однак ефективність її реалізації слід трансформувати у можливість встановлення наступних стратегічних цілей вищого порядку – орієнтованих на довгострокову перспективу.

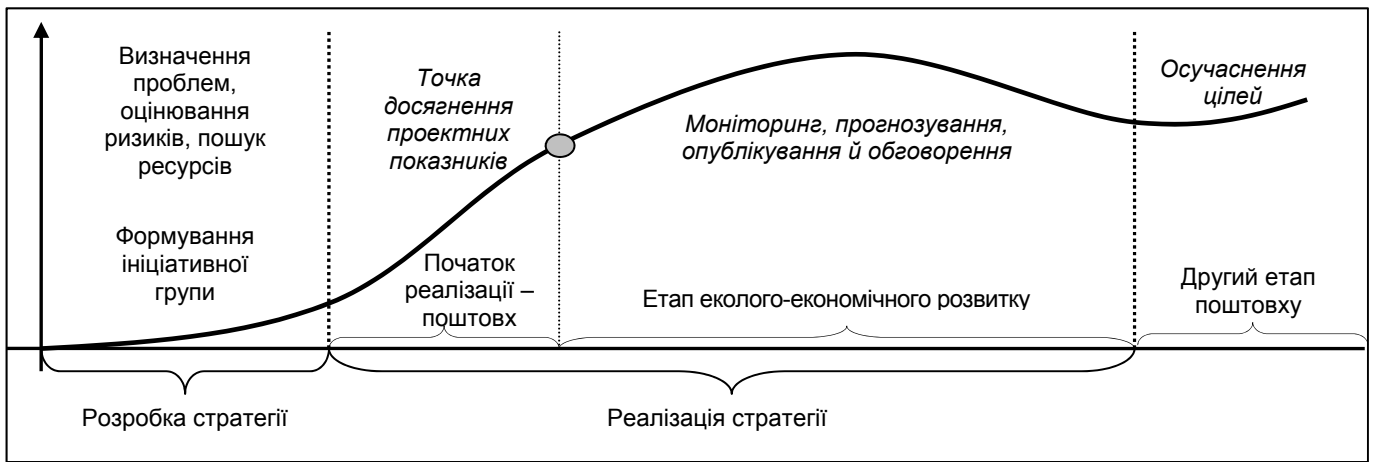

Рисунок 3. Схема поетапного забезпечення еколого-економічного розвитку країни в контексті стратегічного планування

* Джерело: побудовано автором за даними [7, с. 139]

Стратегічне планування займає важливу позицію в системі механізмів державного регулювання еколого-економічного розвитку. Воно має прямий стосунок до групи нормативно-правових механізмів, адже є важливою складовою процесу їх розробки і затвердження. Більше того, ефективне планування, в тому числі стратегічне, вимагає законодавчого затвердження. В іншому випадку воно набуває формальних ознак. Окрім того стратегічне планування має виняткове значення для ефективного застосування інших груп механізмів:

- адміністративних – визначення територій зі спеціальним режимом господарювання, використання ресурсів навколишнього природного середовища; визначення допустимих обсягів добування, переробки природних ресурсів, квот експортно-імпортової діяльності з відображенням на рівні економічного зростання; визначення норм забруднень, допустимих викидів і т. д. з відображенням на наслідках для навколишнього природного середовища; визначення норм зносу основних засобів з оцінкою наслідків впливу на ресурсоефективність; визначення норм навантажень на території з оцінкою наслідків впливу на локальні екосистеми; визначення процедур маркування, сертифікації продукції з відображенням на рівні суспільного здоров'я; визначення санкцій, штрафів, ліцензійних процедур в контексті відновлення природно-ресурсного потенціалу країни;

- фінансово-економічних – визначення обсягів фінансування, залучення і мобілізації фінансових ресурсів з відображенням на показниках економічного зростання та відновлення природно-ресурсного потенціалу країни; встановлення порядку та оцінювання ефективності використання об'єктів природного та антропогенного походження, що перебувають у державній власності; структурні зміни в економіці країни, регіонів у контексті забезпечення ресурсоефективності;

- інформаційних – визначення заходів, способів екологічного виховання та, як наслідок, формування екологічної культури населення; визначення заходів, способів обліку, оцінювання, звітування наслідків економічної діяльності відносно стану навколишнього природного середовища; встановлення порядку формування та ведення інформаційних баз даних, web-порталів з відображенням стану використання ресурсів навколишнього природного середовища, процесів їх освоєння; прогнозування потреби в фахівцях екологічного профілю, визначення освітньо-кваліфікаційних вимог до них.

Стратегічне планування в розрізі основних груп механізмів вимагає різних часових затрат. Найбільш тривалими в отриманні ефектів є інформаційні механізми, особливо в плані формування екологічної культури населення як наслідку екологічного виховання. Це довготривалий процес «екології внутрішнього світу людини», пов'язаний з вихованням високоморальної особистості, екологічної свідомості, екологічної культури, екологічного мислення [8, с. 81]. Він потребує зміни поколінь, аби напевне укорінитись в інституціональному середовищі суспільства.

На рис. 4 відобразимо основне значення стратегічного планування еколого-економічного розвитку в розрізі механізмів державного регулювання.

Основна перевага та практичне значення стратегічного планування в системі механізмів державного регулювання еколого-економічного розвитку полягає в можливості охоплення різних інструментів задля досягнення спільної мети, як правило, на довгострокову перспективу.

Щодо стратегічного планування у сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку країни у вітчизняній науці знаходимо певні напрацювання, які слід враховувати при формуванні авторського бачення основної мети, цілей і завдань на різнострокову перспективу. Більшість експертів звертають увагу на необхідність формування нового стратегічного бачення еколого-економічного розвитку. Як пише В. Трегобчук, надзвичайно важлива, якщо не ключова, проблема – розробка принципово нової ресурсо-екологічної стратегії соціально-економічного розвитку держави в цілому, конкретного регіону та області [9, с. 38; 10]. Вона повинна передбачати оптимальне та взаємоузгоджене застосування методів галузевого і територіального управління природокористуванням та охороною навколишнього природного середовища,

перенесення центру ваги і відповідальності за розв'язання ресурсо-екологічних проблем на місцеві органи влади та управління [9, с. 38; 10]. Погоджуємось, що зростає функціональність у забезпеченні еколого-економічного розвитку місцевих органів державної влади, хоча в поточних вітчизняних умовах цей процес є дещо ускладненим. Також цінним є висновок щодо закладення пріоритетів еколого-економічного розвитку в прогнозування соціально-економічних процесів. Оскільки саме поняття «соціально-економічний розвиток» є доволі суперечливим, адже, як і «еколого-економічний», ставить у єдність протилежні процеси, вважаємо, що не таким однозначним є вищість соціально-економічних цілей. У табл. 1 відобразимо авторське бачення щодо місця стратегічного планування в сфері державного регулювання еколого-економічного розвитку в системі стратегічного планування розвитку країни взагалі. Зокрема дана ієрархія є прийнятною для України.

Рисунок 4. Стратегічне планування в системі механізмів державного регулювання еколого-економічного розвитку з позиції значимості

* Джерело: авторська розробка

Розглянемо специфіку стратегічного планування в системі механізмів державного регулювання еколого-економічного розвитку в Україні. При цьому будемо керуватись теоретичними положеннями, розглянутими вище.

Таблиця. Ієрархія стратегічного планування розвитку країни та місце в ній регулювання еколого-економічного розвитку

№ з/п	Об'єкт стратегічного планування	Обґрунтування
1	Сталий розвиток країни	Визначення загальних цілей сталого розвитку, адаптованих до вітчизняних умов, виходячи з декларованих на рівні ООН Глобальних цілей сталого розвитку (до 2015 року – Цілей Розвитку Тисячоліття)
2	Еколого-економічний розвиток країни	Конкретизація цілей балансування екологічних та економічних інтересів суб'єктів у різних сферах і на різних інституційних рівнях
3	Соціально-економічний розвиток країни	Конкретизація цілей балансування економічних та соціальних (суспільства) інтересів у різних сферах і на різних інституційних рівнях
4	Розвиток регіонів	Конкретизація цілей розвитку регіонів, виходячи з територіальної специфіки та наявних ресурсних можливостей
5	Розвиток територіальних громад	Конкретизація цілей розвитку окремих поселень та їх об'єднань, виходячи з територіальної специфіки та наявних ресурсних можливостей

* Джерело: авторська розробка

Основою процесу стратегічного планування є визначення мети, цілей (стратегічних і оперативних) та завдань. При цьому важливо розуміти різницю між ними. Якщо стратегічні цілі є нашими прагненнями – «чого ми хочемо досягти», то оперативні цілі визначають, «що ми збираємося для цього робити»; тому стратегічні цілі мають бути такими, що «перекладаються» на мову конкретних оперативних цілей, тобто проектів, програм чи планових показників; в іншому випадку буде важко вимірювати, наскільки ми наближаємося до поставленої

стратегічної мети, і майже неможливо визначити, які завдання чи дії найімовірніше принесуть бажані результати [1, с. 95]. Завдання є окремими кроками (етапами) чи конкретними заходами (або множиною планів заходів) на шляху досягнення оперативної цілі; у кожному завданні зазначаються підрозділ організації, відповідальній за впровадження, відповідальна особа, приблизний графік виконання тощо [1, с. 95].

Оскільки результатом стратегічного планування має бути стратегія як певний нормативний документ, найперше обґрунтуємо мету, що є актуальною в контексті еколого-економічного розвитку України. Оскільки стратегічне планування охоплює визначення цілей і завдань на різнострокову перспективу, так само мета має диференціюватись і взаємодоповнюватись у розрізі різних термінів реалізації (рис. 5).

У розрізі мети різнострокової перспективи досягнення слід визначати основні цілі – першого, вторинного і вищого порядку:

- Первинні цілі стратегії еколого-економічного розвитку України: 1. Демоніполізація ринку природних ресурсів; 2. Промоція застосування інструментарію екологічного маркетингу з метою формування екологічно орієнтованого попиту та задоволення відповідних потреб; 3. Цільовий еколого-економічний розвиток в обмежених просторових масштабах;

Рисунок 5. Мета стратегій еколого-економічного розвитку України в розрізі різнострокової перспективи досягнення

* Джерело: авторська розробка

- Вторинні цілі стратегії еколого-економічного розвитку України: 1. Наукові обґрунтування меж економічного зростання з доланням ефекту «прокляття ресурсів»; 2. Розвиток конкурентного середовища ринку природних ресурсів; 3. Формування територіальних еколого-економічних систем як цілісних утворень з практикою розвитку екологічної економіки; 4. Організація ефективної системи екологічного моніторингу на рівні держави та в розрізі регіонів і територіальних громад;

- Вищі цілі стратегії еколого-економічного розвитку України: 1. Становлення національної еколого-економічної системи, базованої на розвитку екологічної економіки; 2. Збалансований просторовий розвиток з контролем урбанізаційних процесів; 3. Формування екологічної культури населення.

Отже, планування в системі державного регулювання еколого-економічного розвитку країни є дуже важливим процесом. Від його ефективності в значній мірі залежить ефективність управлінських впливів узагалі. Якщо мова йде про стратегічне планування, то апіорі слід охоплювати широке коло завдань, які на різнострокову перспективу окреслюватимуть пріоритети стимулювання еколого-економічного розвитку. Дуже важливою є прогностична складова стратегічних планів. Однак рівень її достовірності ускладнений впливом численних мінливих факторів. Тому стратегічне планування в сфері регулювання еколого-економічного розвитку країни має більшою мірою опиратись на рівень розвитку економіки, природно-ресурсний потенціал та ефективність використання ресурсів навколишнього природного середовища. Одним із дієвих способів цьому є формування міжгалузевих балансів як важливих нормативів узгодження екологічних та економічних інтересів у розрізі різних видів економічної діяльності, що буде предметом подальших досліджень автора.

Список використаних джерел

1. Осипов В.М. Стратегічне планування як ефективний інструмент управління регіональним розвитком / В.М. Осипов, І.Д. Піварчук, І.Л. Парасюк // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2011. – № 1. – С. 89-100.

2. Олефіренко О.В. Концептуальні основи формування екологічного управління в Україні / О.В. Олефіренко // Актуальні проблеми державного управління. – 2014. – № 1. – С. 72-80.
3. Кравченко О.В. Поняття стратегії розвитку підприємства / О.В. Кравченко : Українська академія банківської справи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/kravchenko_023.pdf
4. Збарський В.К. Сутність поняття «стратегія розвитку» малого підприємства / В.К. Збарський // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(6). – С. 36-45.
5. Сментина Н.В. Особливості методології стратегічного планування в системі державного управління соціально-економічним розвитком територій / Н.В. Сментина // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка. – 2013. – №4. – С.67-80.
6. Воскресенська О.Є. Розширення інструментарію стратегічного планування / О.Є. Воскресенська, О.А. Савчук // Економічні інновації : Зб. наук. пр. – Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2011. – Вип. 45. – С. 55-60.
7. Гарбар В.В. Економічна сутність поняття сталого розвитку фермерського господарства / В.В. Гарбар // Економіка АПК. – 2014. – № 1. – С. 136-141.
8. Колесник Ю.Л. Морально-екологічне виховання – складова духовності особистості / Ю.Л. Колесник // Духовність особистості. – 2012. – Вип. 3. – С. 78-86.
9. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України / В. Трегобчук // Вісник Національної академії наук України. – 2002. – № 2. – С. 31-40.
10. Стан навколишнього середовища і його вплив на трудові ресурси Львівської області / М.І. Долішній, В.М. Трегобчук, Г.Д. Гуцуляк та ін. – Чернівці: Прут, 1999. – С. 149-150.

References

1. Osypov V.M., Pivovarchuk I.D., Parasyuk I.L. Stratehichne planuvannya yak efektyvnyy instrument upravlinnya rehional'nyim rozvytkom. [Strategic planning as an effective tool of regional development]. Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika, 2011, № 1, P. 89-100.
2. Olefirenko O.V. Kontseptual'ni osnovy formuvannya ekolohichnoho upravlinnya v Ukrayini [Conceptual bases of formation of environmental management in Ukraine]. Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya, 2014, № 1, P. 72-80.
3. Kravchenko O.V. Ponyattya stratehiyi rozvytku pidpryyemstva [Concept development strategy] http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/kravchenko_023.pdf
4. Zbars'kyy V.K. Sutnist' ponyattya «stratehiya rozvytku» maloho pidpryyemstva [Essence of the concept of «development strategy» for small business]. Naukovyy visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny. Ser. : Ekonomika, ahrarnyy menedzhment, biznes, 2013, №181(6), P. 36-45.
5. Smentyna N.V. Osoblyvosti metodolohiyi stratehichnoho planuvannya v systemi derzhavnoho upravlinnya sotsial'no-ekonomichnym rozvytkom terytoriy. [Features of methodology of strategic planning in public administration socio-economic development of territories]. Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomika, 2013, № 4, P.67-80.
6. Voskresens'ka O.Ye., Savchuk O.A. Rozshyrennya instrumentariyu stratehichnoho planuvannya [Expanding strategic planning tools] Ekonomichni innovatsiyi : Zb. nauk. pr. – Odessa : IPREED NAN Ukrayiny, 2011. – № 45, P. 55-60.
7. Harbar V.V. Ekonomichna sutnist' ponyattya staloho rozvytku fermers'koho hospodarstva. [The economic essence of the concept of sustainable development of farming]. Ekonomika APK, 2014, № 1, P. 136-141.
8. Kolesnyk Yu.L. Moral'no-ekolohichne vykhovannya – skladova dukhovnosti osobystosti. [Moral and environmental education as spiritual component of individual]. Dukhovnist' osobystosti., 2012, № 3, P. 78-86.
9. Trehobchuk V. Kontseptsiya staloho rozvytku dlya Ukrayiny. [The concept of sustainable development for Ukraine]. Visnyk Natsional'noyi akademiyi nauk Ukrayiny, 2002, № 2, P. 31-40.
10. Dolishniy M.I., Trehobchuk V.M., Hutsulyak H.D. Stan navkolyshn'oho seredovysysha i yoho vplyv na trudovi resursy L'vivs'koyi oblasti. [The environment and its impact on labor in Lviv region]. Chernivtsi, Prut, 1999, P. 149-150.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Білокурський Руслан Романович, кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
 пр. Незалежності 58/25, м. Чернівці, 58005, Україна
 e-mail: r.biloskursky@chnu.edu.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Белоскурский Руслан Романович, кандидат экономических наук, доцент, декан экономического факультета Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича
 пр. Независимости 58/25, м. Черновцы, 58005, Украина
 e-mail: r.biloskursky@chnu.edu.ua

DATA ABOUT THE AUTHOR

Biloskursky Ruslan Romanovich, PhD in Economics, Associate Professor, Dean of the Faculty of Economics Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University
ave. Nezalezhnomy 58/25, Chernivtsi, 58005, Ukraine
e-mail: r.biloskursky@chnu.edu.ua

Рецензент: Галушка Зоя Іванівна, завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, доктор економічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

УДК 657.412.7

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДАХ

Гайдук І.С.

Предметом статті є теоретичні та методологічні засади ведення бухгалтерського обліку в недержавних пенсійних фондах.

Метою статті є виявлення сучасних тенденцій та узагальнення досвіду щодо ведення бухгалтерського обліку в недержавних пенсійних фондах.

Методологічною основою статті стали загальнонаукові методи пізнання, узагальнення, метод порівняльного аналізу, статистичний та інші методи дослідження.

Результати роботи. Розглянуто основні особливості обліку доходів та витрат недержавних пенсійних фондів, функції та обов'язки адміністратора НПФ та проаналізовано кореспонденцію пенсійних виплат та пенсійних внесків.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть застосовуватися в практичній економічній діяльності.

Висновки. Здійснювати накопичення на свою майбутню пенсію в статусі недержавної може кожен працюючий, скориставшись послугами недержавних пенсійних фондів. Кошти НПФ є джерелом довготермінових інвестицій, необхідних для економічного розвитку країни. В процесі ведення обліку адміністратори, як юридичні особи, на професійній основі, повинні надавати послуги щодо укладення пенсійних контрактів, проведення персоналізованого обліку учасників фонду, забезпечення виплат та складання звітності.

Ключові слова: недержавні пенсійні фонди, бухгалтерський облік, доходи, витрати, адміністратор, кореспонденція.

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ПЕНСИОННЫХ ФОНДАХ

Гайдук И.С.

Предметом статьи есть теоретические и методологические основы ведения бухгалтерского учета в негосударственных пенсионных фондах.

Целью статьи является выявление современных тенденций и обобщения опыта ведения бухгалтерского учета в негосударственных пенсионных фондах.

Методологической основой статьи стали общенаучные методы познания, обобщение, метод сравнительного анализа, статистический и другие методы исследования.

Результаты исследования. Рассмотрены основные особенности учета доходов и расходов негосударственных пенсионных фондов, функции и обязанности администратора НПФ и проанализировано корреспонденцию пенсионных выплат и пенсионных взносов.

Область применения результатов исследования. Результаты исследования могут применяться в практической экономической деятельности.

Выводы. Осуществлять накопления на свою будущую пенсию в статусе негосударственной может каждый работающий, воспользовавшись услугами негосударственных пенсионных фондов. Средства НПФ является источником долгосрочных инвестиций, необходимых для экономического развития страны. В процессе ведения учета администраторы, как юридические лица, на профессиональной основе, должны предоставлять услуги по заключению пенсионных контрактов, проведения персонализированного учета участников фонда, обеспечение выплат и составления отчетности.

Ключевые слова: негосударственные пенсионные фонды, бухгалтерский учет, доходы, расходы, администратор, корреспонденция.

ACCOUNTING IN PRIVATE PENSION FUNDS

Gayduk I.S.

The subject of the article is a theoretical and methodological principles of accounting in private pension funds.

The aim of the article is to identify current trends and generalization of experience in accounting in private pension funds.